

BORÅS STAD

Planeringsunderlag 2024

Kommunstyrelsen

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
2 Möjligheter, utmaningar och risker - Omvärldsanalys	5
3 Nämndens uppdrag och ansvar	8
3.1 Nämndens grunduppdrag.....	8
3.2 Uppdraget som arbetsgivare	10
3.3 Mänskliga rättigheter	11
3.4 Så här följer nämnden upp sitt uppdrag och ansvar	12
3.5 Samarbeten för att klara nämndens uppdrag och ansvar.....	15
4 Resurser	16
4.1 Stadsledningskansliet.....	16
4.2 Ekonomiska förutsättningar	16
4.3 Verksamhet 2024	17
4.4 Kommungemensam verksamhet.....	19
4.5 Ekonomiska förutsättningar	19
4.6 Verksamhet 2024	20
4.7 Samhällsbyggnadsförvaltning.....	22
5 Investeringar	29
5.1 Sammanställning Investeringsvolymer	29
5.2 Investeringar, årliga anslag	30
5.3 Investeringar som löper över flera år.....	32
6 Exploateringsprojekt	33

1 Inledning

Kommunstyrelsen leder förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsikt över övriga nämnder och de kommunala bolagens verksamhet. Kommunstyrelsen ska följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomi, och särskilt ägna sig åt målsättnings-, framtids- och uppföljningsfrågor samt strategiskt arbete.

Kommunstyrelsen har ett i kommunallagen särskilt reglerat ansvar för att hålla övriga nämnder under uppsikt, vilket även omfattar kommunala bolag samt eventuella kommunalförbund som kommunen är medlem i. Kommunstyrelsen ska även arbeta med intern kontroll. Uppsiktsplikten är av yttersta betydelse för en god ledning och styrning av Borås Stad.

Stadsledningskansliets ram

Under 2023 bildades en ny avdelning, Sekretariatet, en sammanslagning av enheten Sekretariatet, som legat under Ekonomistyrningsavdelningen, samt enheterna Administrativa enheten och Stadsarkivet, som legat under Kvalitet- och utvecklingsavdelningen.

Stadsledningskansliet förslår en flytt av 0,823 miljoner kronor till Samhällsbyggnadsförvaltningens ram, som motsvarar hyrorna för de flyttade avdelningarna Mark- och exploatering samt Strategisk samhällsplanering, vilka bildade en ny ram till 2023.

Stadsledningskansliet äskar 0,3 miljoner kronor för att kunna utföra vänortsutbyte med de nordiska vänorterna samt 0,15 miljon kronor på grund av ökat bidrag till Viareds företagarförening med anledning av lastbilsställplats.

Kommungemensam ram

Inom den kommungemensamma ramen återfinns bl.a. kostnader för SÄRF, Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund, där medlemsbidraget höjs i en trappa med 2 mnkr årligen under 2020-2024 för att nå nya överenskomna andelstal. För 2024 ökar medlemsbidraget med totalt 4,8 miljoner kronor.

Samhällsbyggnadsförvaltningens ram

Inför 2023 utökades Samhällsbyggnadsförvaltningens ansvarsområden, med ambitionen att skapa bättre förutsättningar för en mer sammanhållen samhällsbyggnadsprocess. För Kommunstyrelsens del innebar omorganisationen av avdelningarna Mark och exploatering samt Strategisk samhällsplanering flyttade från Stadsledningskansliet till Samhällsbyggnadsförvaltningen. Där fick avdelningarna, tillsammans med avdelningen Miljö och klimat som flyttades från Miljö- och konsumentnämnden, en egen ram. Avdelningarna flyttades alltså rent organisatoriskt till Samhällsbyggnadsförvaltningen men med Kommunstyrelsen som ansvarig nämnd. Under 2023 har Stadsledningskansliets personal samarbetat med Samhällsbyggnadsförvaltningen gällande det administrativa stödet och för att renodla stödet har 60 procent av en heltid flyttats från Stadsledningskansliet till Samhällsbyggnadsförvaltningen.

Kommunstyrelsen föreslår att ansvaret över ramen överlämnas till Samhällsbyggnadsnämnden, som därigenom får ett utökat uppdrag. Dock stannar de intäkter och direkta kostnader som är kopplade till det strategiska markinnehavet, liksom investeringsverksamheten, kvar hos Kommunstyrelsen. Staden bedriver därtill tre stora stadsutvecklingsprojekt – Stadsutveckling i järnvägsstråket, Viskans park och Knalleland – vilka innebär nya behov av kompetens, personalresurser samt utredningsmedel.

Planeringsunderlaget har samordnats mellan Kommunstyrelsen, Samhällsbyggnadsnämnden och Tekniska nämnden. Detta innebär att behov av medel utöver ram har samordnats mellan nämnderna, så att projektens helhetsbehov är korrekta.

Samhällsbyggnadsförvaltningen äskar medel enligt nedanstående tabell. Mer om äskandena finns att läsa i avsnittet för omvärldsanalys respektive Verksamhet 2024.

	Äskande	Belopp (tkr)	
MEX	Förstudier järnvägsstråket	1 500	
MEX	Förstudier allmän platsmark	1 000	
MEX	Förstudier exploateringsomr.	300	
MEX	Ökad internränta	5 600	Internräntan är en rent intern post. att ge kompensation för den "kostar" därför kommunen ingenting.
SPA	Förstudier trafikfrågor	1 000	
Miljö och klimat	Projektledare Klimatneutrala Borås	500	Kräver ytterligare 500 tkr kommande år
Miljö och klimat	Personalrelaterade kostnader	100	

2 Möjligheter, utmaningar och risker - Omvärldsanalys

Kommunstyrelsen har ett brett uppdrag som innebär en spridning av såväl risker som möjligheter. Det breda uppdraget erbjuder möjligheter till synergieffekter, ständiga förbättringar och ökad genomslagskraft inom områden som mänskliga rättigheter, jämlika livsvillkor, ungdomars inflytande och innovation. Utmaningen ligger i att behålla ett helhetsperspektiv och samarbeta utan att saker faller mellan stolarna. Ett exempel är Socialt hållbart Borås som behöver integreras i ordinarie verksamhet men även fortsättningsvis ska bedrivas tvärssektoriellt. Genom det tvärssektoriella arbetet kan vi kraftsamla för att tillsammans lösa komplexa samhällsutmaningar, exempelvis påverka och förbättra livsvillkoren för boråsarna.

Kompetensförsörjning, digitalisering och kommunikation

Kompetensförsörjningen är och kommer fortsatt vara en utmaning för att kunna genomföra grunduppdraget. Det är en utmaning som Borås delar med alla kommuner. Det är svårt att rekrytera personal med den kompetens och erfarenhet som krävs. Det finns en risk att befintlig personal blir hårt belastade och om vi inte lyckas med personalförsörjningen eller att det inte finns konsulter att tillgå kan det behöva göras prioriteringar. För att klara de utmaningar som kommunsektorn ställs inför kommande år med fler personer som behöver kommunernas insatser och relativt sett färre i arbetsför ålder så måste de möjligheter som digitaliseringen ger utnyttjas maximalt. Genom arbetet med den digitala strategin och i den så kallade Digitala arenan tas konkreta förslag på digitalisering i Borås Stad fram. Pandemin har påskyndat digitaliseringen vilket skapat större möjligheter för fler invånare och medarbetare att delta och inkluderas i det kommunala arbetet som rör dem. Utöver att förbättra för boråsaren kan digitaliseringens möjligheter bidra till att effektivisera verksamheternas arbete.

Att Borås Stad är bra på att kommunicera är en demokratifråga. Kommunens invånare, oavsett kulturell och etnisk bakgrund, ålder och kognitiva resurser, har rätt att känna till vilka rättigheter de har, vad kommunen gör och hur de själva kan ta del av våra tjänster och vara med och påverka i den demokratiska processen. Under senare år har det skett en förskjutning från masskommunikation till personligt anpassad kommunikation och den utvecklingen kommer att fortsätta. Utmaningen att nå fram till dem vi vill kommunicera med blir större för varje dag. En av lärdomarna från kommunikationen under pandemin är svårigheten att nå personer med migrationsbakgrund eller andra mer utsatta grupper som har andra modersmål och ofta andra informationsvanor. Samtidigt ställer samhällets resursstarkare grupper i allt högre grad krav på individuellt anpassad och snabb information. I Kommunstyrelsens uppdrag ingår att klara av dessa perspektiv i vår kommunikation, det är ett arbetssätt som är resurs- och tidskrävande och som innebär att vi måste prioritera bland uppdrag.

Trygghetsskapande åtgärder

Omvärldssituationen med kriget i Ukraina och efterverkningarna från pandemin påverkar tillgången till produkter och tjänster, leveranstider och priser. Detta skapar en osäkerhet som kommer påverka både framtida upphandlingar och redan ingångna avtal. Det har också blivit mer tydligt att det är viktigt att säkerställa tillgången på kapital i form av likvida medel genom att fortsatt ha flera olika finansieringskällor.

En utmaning inom Kommunstyrelsens ansvarsområde är de kriminella nätverkens påverkan på lokalsamhället. Borås Stad arbetar strategiskt och långsiktigt för att förebygga, förhindra och upptäcka organiserad brottslighet/gängkriminalitet. Sedan en tid tillbaka har bland annat en avhopparverksamhet inrättats och beslut om utökad tillsyn med fokus på att motverka organiserad brottslighet tagits. Kommunstyrelsen kommer att fortsätta prioritera arbetet för att stoppa de kriminella nätverkens påverkan på lokalsamhället.

Klimat och hållbar utveckling

Klimatfrågan är vår tids ödesfråga. Ju mer tiden går desto tydligare blir det. Vi märker av klimatförändringarna genom bland annat fler skogsbränder, isar som smälter och arter som utrotas. Vi måste dels förhindra dem, dels anpassa oss efter dem. Borås Stad ska gå före i klimatomställningen.

Samtliga stadens förvaltningar och bolag ska arbeta med att klara den minskning av växthusgasutsläpp som krävs enligt Borås Stads koldioxidbudget. Till organisationens förfogande för råd, stöd, initiativ och uppföljning står Klimatkommittén, en grupp tjänstepersoner på Stadsledningskansliet och Miljöförvaltningen. Arbetet leds på strategisk nivå av Kommunstyrelsen och dess beredande utskott, Klimatrådet.

Borås Stad arbetar även aktivt med Agenda 2030. Sedan tidigare är fastslaget att samtliga förvaltningar och bolag vid alla beslut och i allt sitt arbete ska utgå från att målen i Agenda 2030 ska uppfyllas. Ett nav för detta arbete ska finnas inom Stadsledningskansliet, som bland annat kan stötta förvaltningar och bolag med den kunskap och samordning som kan behövas för att öka ambitionerna i genomförandet.

Ett av våra uppdrag handlar om samhällsutveckling och möjligheten att tillskapa ett långsiktigt hållbart samhälle. Det är en utmaning att hantera klimatförändringar och social trygghet utan att göra avkall på tillväxt. Uppdraget handlar även om samhällsbyggande och mark- och fastighetsutveckling och genom bland annat markägande, kunskap och service kunna bidra till att möjliggöra olika önskemål och behov.

Stadsutveckling

En viktig del för att Borås Stad ska kunna utvecklas är att det finns industrimark som möjliggör om- och nyetableringar. Arbetet med att ta fram industrimark har intensifierats och är prioriterat. För närvarande arbetas aktivt med 6 detaljplaner för nya verksamhetsområden om sammanlagt cirka 380–440 hektar.

De absolut största utmaningarna från nu och 20-30 år framåt är de mycket stora stadsomvandlingarna och komplexa samhällsbyggnadsprocesser såsom stationsområdet med järnvägen, Knallelandsområdet, Viskans Park och Gässlösaområdet. Dessa utmaningar kräver ny kompetens, organisationsförändringar, nya arbetssätt och strukturer samt en koncernövergripande samsyn och är ett komplext uppdrag såväl ekonomiskt, tekniskt, tidsmässigt som stadsbyggnadsmässigt.

Borås Växer – Borås Stad kraftsamlar kring tre stora projekt

Staden bedriver tre stora stadsutvecklingsprojekt; Stadsutveckling i järnvägsstråket, Viskans park och Knalleland. De innefattar nya typer av frågeställningar och utmaningar. Därmed medför de även nya behov av kompetens, personalresurser samt utredningsmedel. I det fallet att tillgång till resurser eller utredningsmedel blir begränsande påverkar detta framdriften i de stora projekten. Det är omöjligt att fullfölja alla de tillkommande uppdragen utan en utökad tillgång till resurser och/eller utredningsbudget för externt stöd.

Planeringsunderlaget har samordnats mellan Kommunstyrelsen, Samhällsbyggnadsnämnden och Tekniska nämnden. Detta innebär att behov av medel utöver ram har samordnats mellan nämnderna så projektens helhetsbehov är korrekta.

Stadsutveckling i järnvägsstråket (inklusive stationsområdet och sydväst)

Den i särklass största utmaningen är den stora stadsomvandlingen av stationsområdet. Utifrån ett kärvt ekonomiskt läge inför 2024 har därför detta projekts behov för att möjliggöra framdrift prioriterats, tillsammans med de utredningsmedel Viskans park behöver för att inte hindra fortsatt framdrift för redan pågående detaljplaner.

Inom stadsomvandlingsprocesserna, som de stora projekten utgör, finns behov av ny och förändrad allmän plats. Detta i en omfattning som Borås Stad inte behövt hantera tidigare, vilket ställer nya krav. Arbetet under år 2024 rör framförallt utredningar i tidigt skede. Detta skede är helt nödvändigt för att kunna utvärdera olika alternativ och tidigt lyfta genomförandefrågor och därmed fånga ekonomiska och tekniska aspekter.

Tekniska förvaltningen och Samhällsbyggnadsförvaltningen föreslår gemensamt att Tekniska nämnden ansvarar för utredningsmedel avseende reinvesteringar i befintlig allmän plats, medan Kommunstyrelsen ansvarar för utredningsmedel avseende ny allmän plats. Förvaltningarna kommer ha en nära samverkan i arbetet.

Framdriften för projektet *Stadsutveckling i järnvägsstråket (inklusive stationsområdet och Sydväst)* är beroende av tillkommande driftsmedel under 2024 till Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden och Samhällsbyggnadsnämnden. För Tekniska nämnden behöver en förstudie om reinvesteringen gällande Centralbron utföras. För Samhällsbyggnadsnämnden behöver en finansieringslösning för planprograms- och detaljplanarbetet på kommunal mark säkerställas. För Kommunstyrelsen behöver olika typer av utredningar genomföras avseende Nedre Norrbyområdet, Krokshallsberget och järnvägen.

Om Borås Stad inte har möjlighet att följa Trafikverkets tidplan finns det en risk att berörda detaljplaner delas upp i linjeplan för järnvägen och detaljplaner för stadsutveckling. Detta skulle medföra dubbla planläggningsprocesser för Borås Stad och begränsad möjlighet att påverka linjedragningen av järnvägen och dess tillhörande anläggningar. Slutresultatet blir spår och perronger enligt standard och begränsade möjligheter för staden att sedan förverkliga stadens önskade stadsutveckling i stationsområdet. Fler risker är att Stadsutvecklingen i Nedre Norrby försenas och att man på längre sikt tvingas klassa ner eller stänga av Centralbron akut.

I det fall Trafikverkets tidplan förskjuts eller förlängs utifrån utfallet av Trafikverkets pågående utredning och regeringens efterföljande beslut, bedöms behovet av planerings- och utredningsmedel 2024 i stort kvarstå. Dock beror detta på omfattningen av en eventuell försening.

Viskans park

För förverkligandet av *Viskans park* har det anslagits 90 mnkr i investeringsmedel till Tekniska nämnden. Dessa medel kan inte användas för något annat än ombyggnation av befintlig allmän plats. Med andra ord saknas idag medel för allt som behöver ske i tidiga skeden, t ex förstudier. Likt ovan föreslås att Tekniska nämnden ansvarar för utredningsmedel avseende reinvesteringar i befintlig allmän plats, medan Kommunstyrelsen ansvarar för utredningsmedel avseende ny allmän plats.

Utan medel för utredningar kring allmän plats riskerar avgörande delar av projektet Viskans Park att pausas helt eller delvis. Program- och detaljplanearbete längs Viskans park riskerar att inte kunna komma vidare mot antagande, eller att behöva gå vidare utan att säkra förutsättningarna för Viskans park. Detta gäller bland annat detaljplanerna för Viskaholm, Pulsen, Getängen 23 samt Planprogram för Västra Centrum.

Knalleland (strukturskiss norr)

Även avseende projekt *Knalleland* finns en rad utredningsbehov för att möjliggöra helhetslösningar kring trafikstruktur, översvämning, allmän plats och genomförbarhet. Utifrån det ekonomiska läget inför 2024 bedöms dock dessa behov i stort behöva skjutas på framtiden, medan fokus i närtid riktas mot möjligheterna att påbörja omvandlingen i en första etapp i Östra Knalleland i nära samverkan med berörda fastighetsägare.

3 Nämndens uppdrag och ansvar

3.1 Nämndens grunduppdrag

Kommunstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet. Kommunstyrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i kommunala företag, stiftelser och kommunalförbund. Styrelsen ska leda kommunens verksamhet genom att utöva en samordnad styrning och leda arbetet med att ta fram styrdokument för kommunen. Styrelsen ska följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning och fortlöpande i samråd med nämnderna följa upp de fastställda målen och återrapportera till fullmäktige.

Kommunstyrelsen ska på en övergripande nivå leda och samordna det systematiska arbetet med kvalitetsuppföljning, styra och stödja utvecklings- och innovationsarbetet samt informera, aktivera och följa upp arbetet med Visionen om framtidens Borås. Arbetet ska främja det kommunala kärnuppdraget att respektera och skydda mänskliga rättigheter med ett särskilt uppdrag kring unga – där alla barn och unga ska få en bra start i livet, en trygg uppväxt samt goda möjligheter att utvecklas.

Kommunstyrelsens uppdrag är att leda, samordna och utveckla den övergripande och strategiska personal-, löne- och arbetsgivarpolitiken för hela Borås Stad. Kommunstyrelsen har även uppdraget att följa upp förvaltningarnas arbete inom området. Det personalpolitiska programmet med tillhörande riktlinjer och rutiner samt arbetsmiljöpolicy är styrande för arbetet.

Kommunstyrelsen ansvarar för strategisk intern och extern kommunikation. Uppdraget innebär att forma strategi, vara ett övergripande kommunikationsstöd och förvalta och utveckla kommunens övergripande kanaler för kommunikation.

Kommunstyrelsen ska i enlighet med fullmäktiges meddelade föreskrifter ansvara för finansverksamheten samt ha hand om övrig ekonomisk förvaltning. Kommunfullmäktige har beslutat att inrätta en internbank med uppdrag att säkerställa kommunkoncernens kapitalförsörjning och att upprätthålla en låg finansieringsrisk. Kommunstyrelsen ansvarar för de av Borås Stad förvaltade donationsstiftelserna.

Kommunstyrelsen ska strategiskt styra och handlägga kommunövergripande upphandlingsverksamhet och vara ett kompetenscentrum för stadens upphandlings- och inköpsverksamhet samt ansvara för kommunkoncernövergripande inköpsavtal. Uppdraget innebär att skapa och upprätthålla affärsmässiga avtal som leder till hållbara inköp och goda samarbeten.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för kommunens IS/IT-miljö och arkitektur samt att denna utvecklas på ett kontrollerat sätt och att gjorda investeringar utnyttjas. Kommunstyrelsen arbetar övergripande med styrningsfrågor inom IT/digitalisering och informationssäkerhet.

Kommunstyrelsen ansvarar för övergripande fysisk planering, infrastruktur, energiplanering, trafikplanering och kollektivtrafik samt miljöstrategiska frågor. Borås når varje år nya rekord i antalet boende, arbetstillfällen, studenter och besökare. Denna positiva utveckling förstärks av samverkan i samhällsbyggandet. Kommunstyrelsen ansvarar för strategiska och långsiktiga beslut och är en viktig part i samhällsutvecklingsprocessen från tidiga skeden via den strategiskt viktiga översiktsplanen, områdesvisa översiktliga planer och tematiska styrdokument. Vi medverkar i alla detaljplanarbeten och ansvarar då för planens beaktande av tidigare fullmäktigebeslut.

Kommunstyrelsen ska se till att en tillfredsställande markberedskap upprätthålls samt att bostadsförsörjning och samhällsbyggande främjas. I uppdraget ingår ett ansvar för genomförande av kommunens exploateringsverksamhet. Exploateringsverksamheten innebär detaljpanelläggning, markberedning och infrastrukturutbyggnad för att möjliggöra försäljning för industrimark, bostadsmark, villatomter samt upplåta mark för skolor och andra kommunala behov.

I Kommunstyrelsens uppdrag ingår att främja sysselsättningen och näringslivet i kommunen.

Uppdraget innebär att arbeta med tillväxt, etablering, näringslivsutveckling och internationell samordning.

Kommunstyrelsen ansvarar dels för den verksamhet som anges i 3 kap lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap samt för den verksamhet som anges i 7§ lagen (1992:1403) om totalförsvar och höjd beredskap. Arbetet med beredskap omfattar krisberedskap, civilt försvar, säkerhetsskydd och evenemangssäkerhet.

I grunduppdraget ingår att försvåra och förhindra för kriminell verksamhet, korruption och oegentligheter att få fäste i Borås Stads verksamheter samt ansvara för kommunens visseblåsarfunktion. Kommunstyrelsen ansvarar övergripande för Borås Stads samlade säkerhetsarbete. Uppdraget omfattar både Borås Stads verksamheter och invånare och besökare till Borås.

3.1.1 Så här genomför nämnden sitt grunduppdrag under kommande år

Alla beslut och allt arbete i Borås Stad ska utgå ifrån ett rättighetsbaserat arbetssätt. Under 2023 kommer Kommunstyrelsen stödja förvaltningar och bolag med införande av rättighetsbaserat arbetssätt och en handbok och handlingsplan tas fram som stöd. Det kommer genomföras en rättighetsmånad där hela kommunens rättighetsarbete sätts i fokus. Kommunstyrelsen fortsätter att stötta i arbetet med att utveckla medborgardialogen. För att kunna leverera stöd till medborgare och koncernen fortsätter arbetet med förvaltning av ett antal stadenövergripande IT-system. Stadsarkivet kommer att arbeta vidare med tillsynen och därmed bidra till att få bättre kvalitet på informationshanteringen i staden. Under året kommer arbetet med Visionen om framtidens Borås att utvecklas. En stor del av arbetet sker i samverkan med andra aktörer men också inom den egna organisationen. Arbetet med tillämpningen av Borås Stads nya styr- och ledningssystem fortsätter under 2023 och vi fortsätter att samordna arbetet med Socialt hållbart Borås, vilket redovisas till Kommunstyrelsen.

Under 2024 fortsätter Stadsledningskansliet arbetet med att utveckla och höja kvaliteten på kommunens kommunikation. Strategiskt viktiga kommunikationsfrågor hanteras tillsammans med förvaltningarna under ledning eller samordning av Kommunikationsavdelningen.

Några exempel på områden som vi driver:

- Ansvara för kommunikationsplattformen och samordningen av förvaltningarnas kommunikation inom Socialt hållbart Borås, som är kommunens arbete för mer jämlika livsvillkor och bättre hälsa för kommuninvånarna.
- Sammanhållet arbete med Borås Stads anseende; här ingår arbetsgivarvarumärket, samt platsen Borås i samverkan med Borås TME, Högskolan i Borås m.fl. Under 2024 har vi ett särskilt fokus på att kommunicera arbetsgivarvarumärket – vår del i arbetet med kompetensförsörjningen, med fokus på att utveckla rekryterings- och/karriärwebb på boras.se.
- Sprida kännedom och skapa delaktighet runt Borås vision.
- Utveckla kriskommunikationen avseende metoder, kanaler och informationspunkter.
- Vi kommer också att utreda och sätta upp en ”kriswebb” – en tillfällig webbplats när vår ordinarie webbplats boras.se inte kan användas. Det handlar om att säkra och kunna ersätta vår viktigaste kanal till boråsarna och medarbetarna.
- Tjänsteförvaltning av IT-tjänster för kommunikation.

Stadsledningskansliet bidrar med planering och stöd till kommunens verksamheter i kommunikations-, marknadsförings- och PR-strategiska frågor och aktiviteter. Hit hör bland annat kommunikation i övergripande processer eller i samband med allvarliga händelser/olyckor eller förtroendefrågor, samt i arbetet med att marknadsföra kommunen som en attraktiv arbetsgivare.

Under året kommer det att genomföras ett ökat antal samordnade upphandlingar för stadens samtliga verksamheter. Utöver det finns det ett ökat behov från stadens verksamheter om upphandlingsstöd i verksamhetsspecifika inköpsbehov. Kommunstyrelsen kommer under 2024 lägga ett större fokus på förvaltning av de kommunkoncernövergripande avtalen i syfte att öka möjligheterna till realisering av

verksamheternas behov. Kommunstyrelsen kommer att arbeta med upphandling, hållbarhet, e-handel, varudistribution, avtalsförvaltning och utbildning inom inköpsområdet och skapa förutsättningar för att de politiska målen och verksamheternas behov uppfylls genom en väl förankrad arbetsprocess.

Kommunstyrelsens uppdrag att medverka till stadens utveckling genomförs genom att köpa mark och iordningsställa, upplåta eller sälja mark för bostäder, verksamheter, anläggningar, gator, park m.m. Vi är en viktig part i samhällsbyggnadsprocesserna från tidiga skeden genom strategiska markköp och planering till slutfas, genom överlämnade till ägande och förvaltande organisation/part.

Kommunstyrelsen bevakar omvärlden och nya innovationer i syfte att förstå omvärldens förändring, vilket ger oss möjlighet att hjälpa våra företag att ligga i framkant. Vi deltar proaktivt inom många utvecklingsområden. Tillsammans med en stor satsning i VGR kraftsamlar vi, tillsammans med näringsliv och akademi, att internationellt sätta Borås och Västsverige på kartan som textilens skarpa spets och mylla inom textil och mode. Genom ACTE drivs bland annat projekten Native och Rebelpin.

Kommunstyrelsen ska generera kunskap om den organiserade brottslighetens olika former och modus för att i nära samverkan med förvaltningar och bolag arbeta för att förebygga och försvåra att den organiserade brottsligheten finansieras av skattemedel samt att kommunen utgör en plattform för odemokratiska budskap. Vi ska även generera kunskap till och bereda ärenden för Borås Stads politiska styrgrupp mot organiserad brottslighet samt har ett strategiskt ansvar för Borås Stads avhopparverksamhet tillsammans med Individ- och familjeomsorgsförvaltningen samt arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck tillsammans med Arbetslivsförvaltningen. Arbetet mot oegentligheter och korruption fokuseras på utbildning och information om hur förtroendevalda, medarbetare och chefer ska förhålla sig till förhållanden som kan innebära risker för oegentligheter och korruption. Detta regleras i Borås Stads policy Vårt förhållningssätt.

3.1.1.1 Uppdrag från nämnd 2024

3.2 Uppdraget som arbetsgivare

Borås Stad behöver arbeta systematiskt för att kompetensförsörja våra verksamheter. I likhet med hela offentliga Sverige står organisationen under de närmaste åren inför stora utmaningar då efterfrågan och behovet av de tjänster kommunen erbjuder ökar i snabbare takt än befolkningen i arbetsför ålder.

Avdelningen skapar förutsättningar för förvaltningarnas långsiktiga och uthålliga arbete med arbetsgivarpolitik i allmänhet och kompetensförsörjningsfrågan i synnerhet. Det gör vi genom att styra de övergripande processerna och stödja förvaltningarnas arbete med exempelvis arbetsmiljö, kompetensutveckling, lönebildning, pensionsfrågor och organisationsfrågor. Det handlar om att arbeta för ett jämställt arbetsliv där hälso- och arbetsmiljöarbetet prioriteras på samtliga ledningsnivåer. Det handlar också om att ge förutsättningar för medarbetare att gå från deltid till heltidsarbete, motivera och ge förutsättningar för äldre medarbetare till ett långt arbetsliv samt att utveckla och dra nytta av digitalisering för att frigöra värdeskapande tid i stadens verksamheter.

En grund för detta arbete är att genom omvärldsanalyser och samarbete med olika nätverk och myndigheter skapa bra underlag. Internt samarbete med till exempel Kvalitet och utveckling samt Ekonomistyrning är viktigt för att förstå helheten i aktuella frågor.

Arbetet inom personalområdet följs upp på flera sätt, till exempel i den personalekonomiska redovisningen och medarbetarenkäten. Det systematiska arbetsmiljöarbetet följs upp i SAM i Stratsys och med hjälp av Årlig uppföljning som genomförs i skyddskommittéerna.

Kommunstyrelsen tar ansvar för och leder detta strategiska arbete genom Personal- och förhandlingsavdelningen.

Aktiviteter 2024

Arbetet med arbetsgivarpolitik och kompetensförsörjning har många sidor. En god arbetsmiljö är grundläggande för väl fungerade arbetsplatser med nöjda och friska medarbetare och god kvalitet i

verksamheten. Det systematiska arbetsmiljöarbetet utvecklas och förfinas ständigt.

För att nå framgång i kompetensförsörjningsarbetet behöver Borås Stad arbeta aktivt med att attrahera, rekrytera och introducera nya medarbetare, utveckla och behålla befintliga medarbetare samt på ett professionellt sätt avveckla medarbetare som lämnar sin tjänst. Utöver det ordinarie arbetet inom personalområdet kommer Personal- och förhandlingsavdelningen därför bland annat att fokusera på riktat utvecklingsarbete inom följande områden:

Pilotprojekt inom de fem uppdragen

Hur: Prova olika metoder och arbetssätt inom de fem uppdragen.

Varför: För att möta kompetensförsörjningsutmaningen.

Utbildningsinsatser inför arbetet med decentraliserade löner

Hur: Utbildning med extern föreläsare, riktad mot HR-specialister inom specifika verksamheter.

Varför: Ge ökad kunskap om och förståelse för faktorer som påverkar en lönesättning.

Implementera samverkansavtalet

Hur: Kompetensutveckla representanter i samtliga samverkansgrupper om samverkan och samverkansavtalet.

Varför: För att lägga grunden till god samverkan.

Externa utbildningslokaler

Hur: Upphandla externa utbildningslokaler i syfte att möta organisationens behov.

Varför: Lokalbristen internt.

Erbjudande om chefshandledning till förstagångschefer

Hur: Regelbundna samtal i grupp med extern chefscoach under chefens första år.

Varför: Förväntad omsättning av chefer gör att inträdet i ny yrkesroll behöver underlättas.

Fortsatt utveckling av onboarding av nya HR-specialister

Hur: Utbildningsinsatser och fördjupad introduktion, genomförda av interna och externa krafter.

Varför: Förväntad omsättning gör det nödvändigt att på ett systematiskt sätt introducera nya HR-specialister.

Utbildning om tidiga insatser och anpassningar

Hur: Utbildningsinsats för att stärka arbetet med rehabilitering.

Varför: Högt inflöde i längre sjukskrivningar och nya krav på anpassningar.

Fler digitala guider, utbildningar och introduktioner

Hur: Ta fram program, material och E-tjänster med hjälp av externa experter.

Varför: Attrahera, introducera och behålla personal.

Underlag och analyser

Hur: Nyckeltalsinstitutets arbetsgivarindex, hälsoindex, och jämställdhetsindex.

Varför: Kompetensförsörja och utveckla våra verksamheter.

Systemutveckling

Hur: Förbättra rehabmodul, Heroma hälsosam.

Varför: Högt inflöde i längre sjukskrivningar. För att behålla medarbetare i arbete behövs underlag för att utveckla och följa rehabiliteringsarbetet.

Förbättra rehabiliteringsarbetet

Hur: Samtliga förvaltningar använder Heroma hälsosam för dokumentation och uppföljning.

Varför: För att få bättre dokumentation och uppföljning, ta fram och genomföra bättre planer för återgång i arbete.

3.3 Mänskliga rättigheter

Kommunstyrelsen arbetar för att Stadsledningskansliet ska vara en förvaltning där Mänskliga rättigheter respekteras. En stor del av det strategiska arbetet i Borås Stad sker inom ramen för Kommunstyrelsens

uppdrag. Samtliga avdelningar och medarbetare har ett ansvar att i allt arbete utgå från rättighetsprinciperna (delaktighet, inkludering, jämlikhet, transparens, ansvar och icke-diskriminering).

Under 2024 kommer Kommunstyrelsen att fortsätta det lokala arbetet genom att ta fram en handbok med tillhörande handlingsplan som innehåller konkreta åtgärder för hur Borås Stad ska arbeta vidare med Mänskliga rättigheter.

Kommunstyrelsen avser också att delta i SKR:s Modellkoncept för jämställdhet som är en strukturerad arbetsmetod för att införa integrera jämställdhet i sin styrning och ledning. Deltagande i Modellkonceptet pågår under två år och börjar den 13 mars 2024.

3.4 Så här följer nämnden upp sitt uppdrag och ansvar

Utöver de generella redogörelser som beskrivs i årsredovisningen görs särskilda uppföljningar inom flera ansvarsområden. Nedan följer exempel på hur uppdrag följs upp.

- Området mänskliga rättigheter och ungdomsarbetet spänner över flera organisatoriska nivåer och berör samtliga nämnder och bolag inom Borås Stad och arbetet följs därför upp på flera sätt. Dels görs uppföljningar genom medborgar- och brukarundersökningar och dels via nämndernas jämställdhetsmål. Andra uppföljningar som görs är genom lokal uppföljning av ungdomspolitiken, Kommunens Kvalitet i Korhet (KKiK) och välfärdsbokslutet. Satsningen kring ett Socialt hållbart Borås följs upp genom de handlingsplaner och särskilda indikatorer som är kopplade till de inom området beslutade effektmålen. Vissa uppdrag följs upp genom särskilda rapporter till Kommunstyrelsen, såsom äldreombudets och elevombudets rapporter.
- Uppdraget för det strategiska arbetet med personal-, löne- och arbetsgivarpolitik följs upp genom personalekonomisk redovisning samt det systematiska arbetsmiljöarbetet i Stratsys och medarbetarenkäten.
- Stadsledningskansliet utvärderar kommunikationen i större projekt och i kommunikationsinsatser. Genom Medborgarundersökningen, en attitydmätning som genomförs av SCB, mäter Borås Stad allmänhetens uppfattning om kommunens bemötande, information och delaktighet. Med hjälp av analysverktyg för våra webbplatser boras.se och intranätet undersöker vi besökarnas beteenden och mönster. Dessa analyser ligger till grund för hur vi utvecklar och strukturerar informationen på webbplatserna. På våra konton i sociala medier mäter vi engagemang och analyserar våra målgrupper för att följa upp hur våra budskap tas emot och uppfattas.
- Finansverksamheten och internbankens verksamhet följs upp, utöver årsredovisningen, genom månadsrapporter till Kommunstyrelsen. Det sker en årlig återrapportering till Kommunstyrelsen avseende förvaltning av stiftelsekapital.
- Strategisk ITs verksamhet följs upp genom månadsrapporter till Kommunstyrelsen samt i årsredovisningen.
- Stadsjuristernas ärenden registreras och följs upp årligen i årsredovisningen.
- Uppföljning av koncerninköps grunduppdrag görs genom avstämningar med stadsdirektören och ansvarigt kommunalråd samt Upphandlingsrådet.
- Visionen och näringslivsstrategin förverkligas av verksamhetsplan som redovisar aktiviteter och uppdrag. Uppdraget följs sedan upp genom avstämning mot strategi, uppdrag och mål bland annat i Stratsys och av Kommunstyrelsen beslutade uppdrag. Avstämning sker dessutom kontinuerligt i styrgrupper, beredningsgrupper och med särskilda möten med kommunalråden. Med jämna mellanrum redovisas också genomförda projekt och satsningar. Genomförda redovisningar på EU-projekt, tillväxtprojekt m.m. som är finansierade av extern finansiär redovisas löpande.

3.4.1 Indikatorer

Indikatorer																													
<p>Resultatet av det sammanfattande omdömet om näringslivsklimatet i Borås Stad ska öka. (Svar på fråga i Svenskt Näringslivs årliga enkät skala mellan 1 och 6).</p> <p>Utfall 2021 3,39</p> <p>Utfall 2022 3,44</p>	<table border="1"> <caption>Utfall</caption> <thead> <tr> <th>År</th> <th>Utfall</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>3,39</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>3,44</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>3,39</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>3,44</td> </tr> </tbody> </table>	År	Utfall	2019	3,39	2020	3,44	2021	3,39	2022	3,44																		
År	Utfall																												
2019	3,39																												
2020	3,44																												
2021	3,39																												
2022	3,44																												
<p>Så nås målet för indikatorn Fortsatt arbete kring insikt och att tillsammans med förvaltningar och intressenter inom tillväxtområdet jobba aktivt med service. Näringslivsavdelningen samordnar arbetet.</p>																													
<p>Rankingen i SKR:s öppna jämförelser, företagsklimat - Nöjd Kund Index (NKI) ska öka</p> <p>Utfall 2021 78</p> <p>Utfall 2022 77</p>	<table border="1"> <caption>Utfall</caption> <thead> <tr> <th>År</th> <th>Utfall</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>78</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>78</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>79</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>78</td> </tr> </tbody> </table>	År	Utfall	2019	78	2020	78	2021	79	2022	78																		
År	Utfall																												
2019	78																												
2020	78																												
2021	79																												
2022	78																												
<p>Så nås målet för indikatorn Ständigt arbete tillsammans med berörda förvaltningar för att skapa Sveriges bästa näringslivsklimat genom en rad åtgärder. Beslutade förbättringsåtgärder fullföljs under budgetåret.</p>																													
<p>Antal gästnätter i Borås ska öka.</p> <p>Utfall 2021 162 841</p> <p>Utfall 2022 235 154</p> <p>Utfall 2023 242 890</p>	<table border="1"> <caption>Utfall</caption> <thead> <tr> <th>Period</th> <th>Utfall</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>T1 2019</td> <td>220 000</td> </tr> <tr> <td>T2 2019</td> <td>225 000</td> </tr> <tr> <td>År 2019</td> <td>225 000</td> </tr> <tr> <td>T1 2020</td> <td>215 000</td> </tr> <tr> <td>T2 2020</td> <td>160 000</td> </tr> <tr> <td>År 2020</td> <td>125 000</td> </tr> <tr> <td>T1 2021</td> <td>105 000</td> </tr> <tr> <td>T2 2021</td> <td>125 000</td> </tr> <tr> <td>År 2021</td> <td>160 000</td> </tr> <tr> <td>T1 2022</td> <td>180 000</td> </tr> <tr> <td>T2 2022</td> <td>220 000</td> </tr> <tr> <td>År 2022</td> <td>235 154</td> </tr> <tr> <td>T1 2023</td> <td>242 890</td> </tr> </tbody> </table>	Period	Utfall	T1 2019	220 000	T2 2019	225 000	År 2019	225 000	T1 2020	215 000	T2 2020	160 000	År 2020	125 000	T1 2021	105 000	T2 2021	125 000	År 2021	160 000	T1 2022	180 000	T2 2022	220 000	År 2022	235 154	T1 2023	242 890
Period	Utfall																												
T1 2019	220 000																												
T2 2019	225 000																												
År 2019	225 000																												
T1 2020	215 000																												
T2 2020	160 000																												
År 2020	125 000																												
T1 2021	105 000																												
T2 2021	125 000																												
År 2021	160 000																												
T1 2022	180 000																												
T2 2022	220 000																												
År 2022	235 154																												
T1 2023	242 890																												
<p>Så nås målet för indikatorn Efter cirka ett år utan restriktioner har logimarknaden återhämtat sig och ser ljus på framtiden. Både affärsresandet och turismen bör fortsätta öka under 2023 och Borås TME arbetar för att få fler besökare till evenemang, kongresser och våra besöksmål. Det skapas kampanjer och lockande erbjudande för att få besökare att stanna över natten, till exempel Familjen som expedition som startades upp under 2022 och är ett unikt koncept i Sverige. Med en helt ny konferensanläggning på ett av hotellen tillsammans med ytterligare 60 hotellrum samt planer på ett helt nytt hotell kommer fler aktörer att, tillsammans med Borås TME, arbeta för att fler väljer att övernatta i Borås.</p>																													

Indikatorer	
<p>Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid ska minska, %.</p> <p>Utfall 2021 2,8</p> <p>Utfall 2022 3,5</p> <p>Utfall 2023 4</p>	
<p>Så nås målet för indikatorn Sjukfrånvaron ska följas upp och analyseras både avseende korttidsfrånvaro och långtidsfrånvaro. Kontinuerligt ska flex-saldon med fokus på höga plussaldon stämmas av då detta kan vara ett tecken på hög arbetsbelastning. Post-Covid kan det vara av ännu större vikt med uppföljningar då ev. nya arbetssätt införs.</p>	
<p>Andel anställda som nyttjar Borås Stads friskvårdsbidrag ska öka, %</p> <p>Utfall 2021 59</p>	
<p>Så nås målet för indikatorn Under 2022 infördes två förändringar för friskvårdsbidraget, dels digital ansökan via Heromawebb och dels togs motkravet på egeninsats av medarbetaren bort. Syftet var att förbättra erbjudandet och underlätta hanteringen av administration kring uttaget. De nya förutsättningarna kan medföra en ökad nyttjandegrad under 2023.</p>	

För att kunna arbeta strategiskt och vara stödjande i rehabiliteringsprocessen föreslår vi på det personalpolitiska området en ny indikator, ”Antalet pågående rehabiliteringsärenden med plan för återgång i arbete”. För uppföljning krävs att samtliga förvaltningar använder sig av stadens rehabmodul, Heroma hälsosam, i sitt rehabiliteringsarbete.

3.4.2 Verksamhetsmätt

3.4.2.1 Bostäder

Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2020	Årsutfall 2021	Årsutfall 2022	Budget 2023	Budget 2024
Förtätning av stadskärnan, antal nyinflyttade till centrum.	66	27	64	200	200
Antal nyproducerade bostäder i Borås tätort	283	135	480	480	480

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2020	Årsutfall 2021	Årsutfall 2022	Budget 2023	Budget 2024
Antal nyproducerade bostäder utanför Borås tätort	137	112	129	120	120

3.4.2.2 Sysselsättning

Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2020	Årsutfall 2021	Årsutfall 2022	Budget 2023	Budget 2024
Sysselsättningsgrad (20-64 år), %.	79	81		77	77

3.5 Samarbeten för att klara nämndens uppdrag och ansvar

För att utföra vårt uppdrag krävs samarbete med nämnder och bolag, en stor del av arbetet kräver även samarbete utanför stadens gränser som till exempel näringslivet, Högskolan i Borås och andra kommuner och regionen. Det förutsätts också att vi arbetar tillsammans inom Stadsledningskansliet men också ett nära samarbete med nyckelpositioner både inom och utanför vår egen organisation. Genom omvärldsanalyser och samarbete med olika nätverk och myndigheter skapar vi bra underlag för vårt arbete och fortsatta utvecklingen.

Det sker en samverkan i stråket Göteborg - Borås och detta arbete fortsätter med att belysa och utveckla potentialen i stråket mellan Västsveriges två största städer. Arbetet inriktas på att överbrygga administrativa gränser och arbeta fram konkreta förslag och inriktningar, där ny järnväg är en förutsättning för den önskade utvecklingen. Arbetet sker tillsammans med kommuner och kommunalförbund i stråket samt i nära kontakt med Västra Götalandsregionen och Swedavia.

Samtliga nämnder inom samhällsbyggande sektorn har en stor påverkan på uppdragens omfattning och genomförande och det finns ett ömsesidigt förhållande mellan dessa nämnder. Det är viktigt att takta lika i detta eftersom samarbeten, beroenden, utförande av de olika delarna i processerna kräver insatser, beslut med mera från berörda nämnder/förvaltningar. Förutom mellan nämnder förutsätts nära samarbete med de kommunala bostadsbolagen, Borås Elnät AB samt Borås Energi och Miljö AB. Dessutom påverkas uppdragens genomförande och resultat av marknaden, byggherrar, fastighetsägare, företag, privatpersoner, föreningar, organisationer och andra myndigheter. Alla är beroende av kommunen i rollen som markägare i många olika sammanhang samt vice versa genom att kommunen är beroende av myndigheter, andra nämnder med mera för att kunna utföra sina tilldelade uppdrag.

Det sker en nära samverkan och samarbeten med flera både externa och interna aktörer i arbetet med att förebygga och försvåra den organiserade brottsligheten och odemokratiska budskap. Polismyndigheten, både regionalt och lokalt, och med flera polisiära funktioner är en grundläggande förutsättning för att klara uppdraget. Kommunstyrelsen ansvarar också för en lokal myndighetssamverkan med nio myndigheter som samverkar kring en gemensam inriktning; Trygghet, Rättvisa och Demokrati och denna samverkan syftar till att förebygga och försvåra för den organiserade brottsligheten och oegentligheter och korruption. Internt i Borås Stad sker samverkan med i stort sett samtliga förvaltningar, men det finns en djupare samverkan med främst Arbetslivsförvaltningen genom arbetet mot till exempel hedersrelaterat våld och förtryck samt med Individ och familjeomsorgsförvaltningen genom avhopparverksamheten.

Stadsledningskansliet har som beskrivits ovan många olika samarbeten för att skapa utveckling och tillväxt i stort både internt och externt. När det gäller näringslivsfrågorna sker många olika samarbeten och exempel på samarbetspartners är stadens olika kluster såsom Marketplace Borås, E-handelsstaden,

Creative Kluster, det tekniska klustret med RISE, ASTA, Volvo, Ericsson med flera. Det sker också samverkan och nära samarbeten med Högskolan i Borås, Businessregion Borås, Västra Götalandsregionen, EU, stadens företagarföreningar, Innovationssystemet (Science Park, Inkubatorn, Företagsstart, ALMI, Drivhuset med flera).

4 Resurser

4.1 Stadsledningskansliet

4.1.1 Resultat

4.1.1.1 Ekonomiskt sammandrag (Tkr)

Post	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024:1
Summa intäkter	95 376	52 905	54 405	62 325
Summa kostnader	-238 135	-217 053	-221 391	-228 299
Buffert (endast i budget)	0	-1 474	-983	-1 676
Nettokostnader	-142 758	-165 622	-167 969	-167 650
Kommunbidrag	155 673	165 622	165 622	167 650
Resultat jämfört med kommunbidrag		0	-2 347	0
Akkumulerat resultat	0	0	0	0
Nettoinvesteringar				

4.2 Ekonomiska förutsättningar

Stadsledningskansliets hyror har historiskt debiterats en avdelning, Kommunledning, bortsett från de fall där det har varit viktigt att tydliggöra totala kostnaderna för en särskild avdelning, till exempel på Koncerninköp som till stor del ska vara självfinansierad av intäkter. När Mark och exploatering och Strategisk samhällsplanering flyttade över till sin nya ram flyttades hyreskostnaderna inte med. Dessa uppgår till 0,823 miljoner kronor, efter uppräknigen på fyra procent till 2024. Denna summa behöver flyttas till ramen Samhällsbyggnadsförvaltningen.

Delar av ramen Samhällsbyggnadsförvaltningen föreslås flytta från Kommunstyrelsen till Samhällsbyggnadsnämnden. Anledningen till detta beskrivs i inledningen. Intäkter och kostnader kopplade till det strategiska markinnehavet, liksom Mark- och exploateringsavdelningens investeringsverksamhet, föreslås dock ligga kvar hos Kommunstyrelsen. Dels på grund av att den ram som flyttas över ska bestå av sådana poster som Samhällsbyggnadsförvaltningen kan påverka, dels för att det strategiska markinnehavet är tätt sammanknutet med den viljeriktning och vision som Kommunfullmäktige formulerar kring stadsutvecklingen. Ansvar för detta innehav, som påverkar flertalet förvaltningar, behöver utgå från Kommunstyrelsen, som också bör utöka sina möjligheter och forum att på ett tydligare sätt samordna den kommunala stadsbyggnadsprocessen.

Stadsledningskansliet äskar 0,3 miljoner kronor för att kunna utföra vänortsutbyte med de nordiska vänorterna samt 0,15 miljon kronor på grund av ökat bidrag till Viareds företagarförening med anledning av lastbilsställplats.

4.3 Verksamhet 2024

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024:1
Kontorsledning				
Intäkt	35	0	0	0
Kostnad	-14 570	-16 412	-16 412	-16 595
Nettokostnad	-14 535	-16 412	-16 412	-16 595
Kommunikation				
Intäkt	1 813	1 395	1 395	1 879
Kostnad	-12 122	-12 766	-12 566	-13 377
Nettokostnad	-10 309	-11 371	-11 171	-11 498
Sekretariat				
Intäkt	1 284	1 129	1 129	4 000
Kostnad	-26 962	-27 489	-29 489	-47 689
Nettokostnad	-25 678	-26 360	-28 360	-43 689
Ekonomistyrning				
Intäkt	4 285	3 598	5 098	3 738
Kostnad	-20 699	-21 377	-24 377	-21 714
Nettokostnad	-16 414	-17 779	-19 279	-17 976
Personal och förhandling				
Intäkt	12 129	1 970	1 970	1 442
Kostnad	-33 487	-22 745	-22 745	-22 449
Nettokostnad	-21 358	-20 775	-20 775	-21 007
Näringsliv				
Intäkt	4 133	2 506	2 506	2 928
Kostnad	-18 914	-18 501	-18 301	-19 101
Nettokostnad	-14 781	-15 995	-15 795	-16 173
Kvalitet och utveckling				
Intäkt	9 285	3 616	3 616	3 490
Kostnad	-37 130	-36 853	-35 353	-20 061
Nettokostnad	-27 845	-33 237	-31 737	-16 571
Koncerninköp				
Intäkt	39 838	24 191	24 391	24 191
Kostnad	-45 041	-33 490	-33 490	-33 592
Nettokostnad	-5 203	-9 299	-9 099	-9 401
Centrum för kunskap och säkerhet				
Intäkt	22 574	14 500	14 500	20 656
Kostnad	-29 209	-27 420	-26 420	-33 720
Nettokostnad	-6 635	-12 920	-11 920	-13 064
Buffert				

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024:1
Intäkt	0	0	0	0
Kostnad	0	-1 474	-1 074	-1 676
Nettokostnad	0	-1 474	-1 074	-1 676
Totalt				
Intäkt	95 376	52 905	54 605	62 324
Kostnad	-238 134	-218 527	-220 227	-229 975
Nettokostnad	-142 758	-165 622	-165 622	-167 650

4.3.1 Kontorsledning

Kontorsledning har inga större avdelningsspecifika ekonomiska påverkningar utöver de som nämnts tidigare i rapporten.

4.3.2 Kommunikation

Under 2024 kommer vi att fortsätta utveckla kriskommunikationen avseende metoder, kanaler och informationspunkter. Vi kommer också att utreda och sätta upp en ”kriswebb” – en tillfällig webbplats när vår ordinarie webbplats boras.se inte kan användas. Det handlar om att säkra och kunna ersätta vår viktigaste kanal till boråsarna och medarbetarna. Denna utveckling får göras inom ram.

4.3.3 Sekretariat (Ekonomistyrning)

Sekretariatet har inga större avdelningsspecifika ekonomiska påverkningar utöver de som nämnts tidigare i rapporten. Sekretariatet är en ny avdelning som bildats av sammanslagning av enheter från Ekonomistyrningsavdelningen samt Kvalitet- och utvecklings-avdelningen.

4.3.4 Ekonomistyrning

Ekonomistyrningsavdelningen kommer under året genomföra en bankupphandling. För denna finns inga särskilda medel, utan får rymmas inom ram.

4.3.5 Personal och förhandling

Vi ser ett behov av att än mer fokusera på att digitalisera HR-processerna. Där behöver vi samarbeta med avdelningar som har kunskap om digitaliseringsprocesser.

4.3.6 Näringsliv

Näringsliv har inga större avdelningsspecifika ekonomiska påverkningar utöver de som nämnts tidigare i rapporten.

4.3.7 Kvalitet och utveckling

Kvalitet och utveckling har inga större avdelningsspecifika ekonomiska påverkningar utöver de som nämnts tidigare i rapporten. Avdelningen har dock krympt, både budgetmässigt och personalmässigt, från förra året, då Administrativa enheten och Stadsarkivet flyttats till den nya avdelningen Sekretariatet. Kvalitets- och utvecklingsavdelningen arbetar således nu mer renodlat i sitt uppdrag.

4.3.8 Koncerninköp

Koncerninköp har inga större planerade ekonomiska händelser under 2024. Finns en risk för en mindre ökning av kostnaden för e-handelssystemet.

4.3.9 Centrum för kunskap och säkerhet

Centrum för kunskap och säkerhet har inga större avdelningsspecifika ekonomiska påverkningar utöver de som nämnts tidigare i rapporten.

4.4 Kommungemensam verksamhet

4.4.1 Resultat

4.4.1.1 Ekonomiskt sammandrag (Tkr)

Post	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024:1
Summa intäkter	856	1 000	1 000	1 000
Summa kostnader	-128 252	-137 950	-137 950	140 400
Buffert (endast i budget)	0	0	0	0
Nettokostnader	-127 396	-136 950	-136 950	-139 400
Kommunbidrag	128 550	136 950	136 950	139 400
Resultat jämfört med kommunbidrag	1 154	0	0	0
Akkumulerat resultat	0	0	0	0
Nettoinvesteringar	0	0	0	0

4.5 Ekonomiska förutsättningar

Kommunbidraget för kommundemensam verksamhet 2023 blir 139,4 mnkr, en ökning med 2,5 mnkr vilket motsvarar en uppräkningsökning med 1,8%. De kostnader som bokförs på kommundemensamma verksamheten är svåra att påverka och vissa räknas upp med mer än 1,8 %.

Det sätts inte av till någon buffert för den kommundemensamma verksamheten då den avser köpta tjänster där kostnaderna är kända när budgeten upprättas.

Inom den kommundemensamma ramen återfinns bl.a. kostnader för SÄRF, Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund, där medlemsbidraget höjs i en trappa med 2 mnkr årligen under 2020-2024 för att nå nya överenskomna andelstal. För 2024 ökar medlemsbidraget med totalt 4,8 miljoner kronor.

4.6 Verksamhet 2024

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024:1
Övrig gemensam verksamhet (upphovsmannarätt)				
Intäkt	0	0	0	0
Kostnad	-469	-478	-478	-500
Nettokostnad	-469	-478	-478	-500
Bidrag till samarbetsorganisationer				
Intäkt	851	1 000	1 000	1 000
Kostnad	-19 115	-19 897	-19 897	-20 222
Nettokostnad	-18 264	-18 897	-18 897	-19 222
Näringslivsfrämjande åtgärder				
Intäkt	0	0	0	0
Kostnad	-2 130	-2 363	-2 363	-2 405
Nettokostnad	-2 130	-2 363	-2 363	-2 405
Räddningstjänst				
Intäkt	0	0	0	0
Kostnad	-93 601	-101 432	-101 432	-103 247
Nettokostnad	-93 601	-101 432	-101 432	-103 247
Kommunikationer				
Intäkt	0	0	0	0
Kostnad	-12 937	-13 780	-13 780	-14 026
Nettokostnad	-12 937	-13 780	-13 780	-14 026
Ekonomiskt bistånd				
Intäkt	5	0	5	0
Kostnad	0	0	0	0
Nettokostnad	5	0	5	0
Totalt				
Intäkt	856	1 000	1 005	1 000
Kostnad	-128 252	-137 950	-137 950	-140 400
Nettokostnad	-127 396	-136 950	-136 945	-139 400

4.6.1 Övrig gemensam verksamhet (upphovsmannarätt)

Kostnaderna avser STIM (Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå) och SAMI (Svenska artisters och musikers intresseorganisation).

4.6.2 Bidrag till samarbetsorganisationer

Avgiften till Sveriges Kommuner och Regioner sätts till 3 192 tkr (KS Dnr 2022-00518), till Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund 8 978 tkr samt till Navet 6 506 tkr. För ett samlat system för kunskapsstyrning i socialtjänstens verksamheter via SKR budgeteras en kostnad om 220 tkr. Intäkt respektive kostnad för dataskyddsombud (DSO) hos Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund uppgår till ca 1 000 tkr.

4.6.3 Näringslivsfrämjande åtgärder

Borås Stad svarar för hyran för stiftelsen PROTEKO:s lokaler.

4.6.4 Räddningstjänst

Medlemsbidrag till SÄRF (Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund). Från och med 2020 har medlemskommunerna i SÄRF träffat en överenskommelse om nya andelstal. Andelstalen var tidigare fasta från att Marks kommun gick med i SÄRF 2010. De nya andelstalen bygger på en fördelning enligt 91 % för folkmängd och 9 % fördelat lika på varje medlem. För alla medlemskommuner utom Marks kommun innebär det en höjning. För att höjningen inte skulle slå igenom helt från 2020, så sker en övergång med en femtedel per år tills att de nya andelstalen gäller helt från och med 2024. Den årliga ökningen 2020-2024 blir drygt 2 mnkr/år för Borås Stad inklusive index.

I särskilda medlemsdialoger kom medlemskommunerna överens om en särskild höjning 2023 samt en modell där medlemsbidraget från och med 2024 förutom indexuppräknings även kommer räknas upp för befolkningsförändringar. Sammanslaget innebär detta att medlemsbidraget för 2024 ökar totalt med drygt 4,8 mnkr.

Förutom medlemsbidrag inkluderar verksamheten kostnader för Vattendyk och Brandskyddsutbildning.

4.6.5 Kommunikationer

Västtrafiks utbud följer trafikförsörjningsplanen. Kommunerna kan genom tillköp höja ambitionsnivån. Borås Stad gör tillköp av kollektivtrafiken så att färdtjänstberättigade reser gratis, att personer som är 65 år och äldre åker gratis under lågtrafikperioder, det finns flextrafik för personer som fyllt 75 år samt att det finns Närtrafik i kommunen även under kvällar och helger.

4.7 Samhällsbyggnadsförvaltning

4.7.1 Resultat

4.7.1.1 Ekonomiskt sammandrag (Tkr)

Post	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024:1
Summa intäkter	46 715	43 847	43 147	43 847
Summa kostnader	-33 926	-43 746	-41 546	-43 746
Buffert (endast i budget)	0	0	0	0
Nettokostnader	12 789	101	1 601	101
Kommunbidrag	-8 624	-101	-101	-101
Resultat jämfört med kommunbidrag	4 165	0	1 500	0
Ackumulerat resultat	0	585	585	585
Nettoinvesteringar	0	51 983	48 370	51 000

4.7.2 Ekonomiska förutsättningar

Borås växer

Staden bedriver tre stora stadsutvecklingsprojekt; Stadsutveckling i järnvägsstråket, Viskans park och Knalleland. De innefattar nya typer av frågeställningar och utmaningar. Därmed medför de även nya behov av kompetens, personalresurser samt utredningsmedel. I det fallet att tillgång till resurser eller utredningsmedel blir begränsande påverkar detta framdriften i de stora projekten. Det är omöjligt att fullfölja alla de tillkommande uppdragen utan en utökad tillgång till resurser och/eller utredningsbudget för externt stöd.

Planeringsunderlaget har samordnats mellan Kommunstyrelsen, Samhällsbyggnadsnämnden och Tekniska nämnden. Detta innebär att behov av medel utöver ram har samordnats mellan nämnderna så projektens helhetsbehov är korrekta. Behovet och konsekvenserna av om förstudiemedel inte skulle tilldelas skrivs i avsnittet för omvärldsanalys.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har äskat nedanstående, vilket är samma tabell som den som återfinns i inledningen.

Avdelning	Äskande	Belopp (tkr)	
MEX	Förstudier järnvägsstråket	1 500	
MEX	Förstudier allmän platsmark	1 000	
MEX	Förstudier exploateringsomr.	300	
MEX	Ökad internränta	5 600	Rent intern post. Att ge kolenpensation för den "kostar" inte kommunen någonting.
SPA	Förstudier trafikfrågor	1 000	
Miljö och klimat	Projektledare Klimatneutrala Borås	500	Kräver ytterligare 500 tkr kommande år

Avdelning	Äskande	Belopp (tkr)	
Miljö och klimat	Personalrelaterade kostnader	100	

Äskandenas behov beskrivs mer ingående under respektive avdelnings rubrik i avsnittet Verksamhet 2024.

Stadsomvandlingen kommunen nu går in i skulle egentligen behöva ha ytterligare medel än de som beskrivs ovan tillskjutna. Inom de stora projekt vi står inför finns behov av ny och förändrad allmän plats. Detta i en omfattning som Borås Stad inte behövt hantera tidigare, vilket ställer nya krav. Tidigare har ansvaret för allmän plats baserats på en samverkan mellan Mark- och exploateringsavdelning och Tekniska förvaltningen, en samverkan som bör bibehållas fortsättningsvis. Men med ökad komplexitet att hantera både ny och befintlig stad. och omfattning behöver ansvaret tydligare fastställas eller formaliseras. Detta ansvar kommer kräva utökning av såväl personalresurser, och eventuella kompletterande kompetenser, som utredningsmedel. Samarbete samt samordning av resurser och kompetens kommer vara en viktig del i arbetet.

Inom stationsområdet är Borås Stad en stor markägare och här ställs ett särskilt markutvecklingsansvar som behöver vara aktivt under hela stadsutvecklingsprocessen, från tidigt planeringsskede till byggskede. Detta ansvar ligger hos Samhällsbyggnadsförvaltningens Mark- och exploateringsavdelning. Detta är en central del i att kunna säkra de inkomster/intäkter som finns i området och balansera dessa mot de omkostnader/utgifter som finns.

I takt med att staden växer ökar också behovet av att kartlägga och värdera stadens offentliga rum. Syftet dels att säkra befintliga värden men även att visa på vart brister finns och därmed utgöra ett underlag för stadsutvecklingen. Vidare behövs underlag som visar var stadens värden är som störst och vart man genom tillägg kan skapa stora både ekonomiska och stadsbyggnadsmässiga vinster.

Marken i centrala Borås, där mycket av stadsutvecklingen är tänkt att ske, har en historik kopplad till textilindustrin och det finns därmed ett stort saneringsbehov. Detta kräver utredningsmedel i samtliga projektskeden och innebär även stora kostnader i ett slutligt saneringsskede som behöver hanteras av Borås Stads driftsekonomi.

Ramflytt från Kommunstyrelsen till Samhällsbyggnadsnämnden

Inför 2023 utökades Samhällsbyggnadsförvaltningens ansvarsområden, med ambitionen att skapa bättre förutsättningar för en mer sammanhållen samhällsbyggnadsprocess. För Kommunstyrelsens del innebar omorganisationen av avdelningarna Mark och exploatering samt Strategisk samhällsplanering flyttade från Stadsledningskansliet till Samhällsbyggnadsförvaltningen. Där fick avdelningarna, tillsammans med avdelningen Miljö och klimat som flyttades från Miljö- och konsumentnämnden, en egen ram. Avdelningarna flyttades alltså rent organisatoriskt till Samhällsbyggnadsförvaltningen, men med Kommunstyrelsen som ansvarig nämnd.

I Planeringsunderlagets inledning har det beskrivits att det finns ett behov att skapa bättre förutsättningar för Samhällsbyggnadsförvaltningen att kort- och långsiktigt planera sin verksamhet. Kommunstyrelsen föreslår därför att den egna ramen för Samhällsbyggnadsförvaltningen lyfts över till Samhällsbyggnadsnämnden. Flytten av ramen hoppas kunna leda till ett renodlat uppdrag för Samhällsbyggnadsförvaltningens ledning, samt ge större rörelsefrihet och påverkansmöjligheter att sköta sin verksamhet på mest effektivt sätt, till exempel genom att kunna justera mellan personella och ekonomiska resurser mellan avdelningarna på ett enklare vis.

Dock föreslår Kommunstyrelsen inte att flytta ramen i sin helhet. Då det är viktigt att Samhällsbyggnadsförvaltningen får rådighet för sin verksamhet bör inte de poster som är förvaltningen opåverkansbara flyttas med. Exempel på sådana poster är intäkterna som Mark- och exploateringsavdelningen får för arrenden och tomträtter. Dessa intäkter är beroende av kommunfullmäktige beslut rörande det strategiska markinnehavet. Säljer kommunen mark minskar

möjligheterna till arrenden, oberoende av hur verksamheten på Mark- och exploateringsavdelningen har förändrats. Avdelningen kan sålunda få stränga effektiviseringskrav på sig, helt anhängigt att kommunen sålt mark. Likaså förslås att Mark- och exploateringsavdelningens investeringsverksamhet ska stanna kvar hos Kommunstyrelsen. Exakt vilka belopp som ska flyttas över mellan nämnderna kommer behöva utarbetas under hösten.

4.7.3 Verksamhet 2024

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024:1
Mark och exploatering				
Intäkt	44 695	42 285	41 585	42 285
Kostnad	-24 105	-25 591	-24 391	-25 591
Nettokostnad	20 590	16 694	17 194	16 694
Strategisk samhällsplanering				
Intäkt	446	1 562	1 562	1 562
Kostnad	-12 412	-14 528	-14 028	-14 528
Nettokostnad	-11 966	-12 966	-12 466	-12 966
Miljö och klimat				
Intäkt	0	0	0	0
Kostnad	0	-3 627	-3 127	-3 627
Nettokostnad	0	-3 627	-3 127	-3 627
Totalt				
Intäkt	45 141	43 847	43 147	43 847
Kostnad	-36 517	-43 746	-41 546	-43 746
Nettokostnad	8 624	101	1 601	101

4.7.3.1 Mark och exploatering

Utmaningar

År 2022 lanserades den nya enheten Stora projekt, organiserad under Kommunstyrelsen och Mark- och exploateringsavdelningen.

Uppdraget är att över förvaltnings- och nämndgränser driva och utveckla flera av Borås Stads stora komplexa samhällsbyggnads- och stadsomvandlingsprojekt, exempelvis Stadsutveckling i järnvägsstråket, Viskans Park och Knalleland. Dessa innebär stora utmaningar och risker, men också nödvändighet och stora möjligheter. Detta planeringsunderlag har samordnats med Tekniska nämnden och Samhällsbyggnadsnämnden avseende de tre stora projekten. Detta innebär att behov av medel utöver ram har samordnats mellan nämnderna så projektens helhetsbehov är korrekta.

Den i särklass största utmaningen är den stora stadsomvandlingen av stationsområdet. Utifrån ett kärvt ekonomiskt läge inför 2024 har därför detta projekts behov för att möjliggöra framdrift prioriterats, tillsammans med de utredningsmedel Viskans park behöver för att inte hindra fortsatt framdrift för redan pågående detaljplaner.

Inom stadsomvandlingsprocesserna, som de stora projekten utgör, finns behov av ny och förändrad allmän plats. Detta i en omfattning som Borås Stad inte behövt hantera tidigare, vilket ställer nya krav. Arbetet under år 2024 rör framförallt utredningar i tidigt skede. Detta skede är helt nödvändigt för att kunna utvärdera olika alternativ och tidigt lyfta genomförandefrågor och därmed fånga ekonomiska och

tekniska aspekter.

Tekniska förvaltningen och Samhällsbyggnadsförvaltningen föreslår gemensamt att Tekniska nämnden ansvarar för utredningsmedel avseende reinvesteringar i befintlig allmän plats, medan Kommunstyrelsen ansvarar för utredningsmedel avseende ny allmän plats. Förvaltningarna kommer ha en nära samverkan i arbetet.

Framdriften för projektet *Stadsutveckling i järnvägsstråket (inklusive stationsområdet och Sydväst)* är beroende av tillkommande driftsmedel under 2024 till Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden och Samhällsbyggnadsnämnden. För Tekniska nämnden behöver en förstudie om reinvesteringen gällande Centralbron utföras. För Samhällsbyggnadsnämnden behöver en finansieringslösning för planprograms- och detaljplanarbetet på kommunal mark säkerställas. För Kommunstyrelsen behöver olika typer av utredningar genomföras avseende Nedre Norrbyområdet, Krokshallsberget och järnvägen. För Mark- och exploateringsavdelningen bedöms detta medföra ett finansieringsbehov på totalt 1,5 mnkr.

Om Borås Stad inte har möjlighet att följa Trafikverkets tidplan finns det en risk att berörda detaljplaner delas upp i linjeplan för järnvägen och detaljplaner för stadsutveckling. Detta skulle medföra dubbla planläggningsprocesser för Borås Stad och begränsad möjlighet att påverka linjedragningen av järnvägen och dess tillhörande anläggningar. Slutresultatet blir spår och perronger enligt standard och begränsade möjligheter för staden att sedan förverkliga stadens önskade stadsutveckling i stationsområdet. Fler risker är att stadsutvecklingen i Nedre Norrby försenas och att man på längre sikt tvingas klassa ner eller stänga av Centralbron akut.

I det fall Trafikverkets tidplan förskjuts eller förlängs utifrån utfallet av Trafikverkets pågående utredning och regeringens efterföljande beslut, bedöms behovet av utredningsmedel 2024 i stort kvarstå. Dock beror detta på omfattningen av en eventuell försening.

För förverkligandet av *Viskans park* har det anslagits 90 mnkr i investeringsmedel till Tekniska nämnden. Dessa medel kan inte användas för något annat än ombyggnation av befintlig allmän plats. Med andra ord saknas idag medel för allt som behöver ske i tidiga skeden, t ex förstudier. Likt ovan föreslås att Tekniska nämnden ansvarar för utredningsmedel avseende reinvesteringar i befintlig allmän plats, medan Kommunstyrelsen ansvarar för utredningsmedel avseende ny allmän plats.

Utan medel för utredningar kring ny allmän plats riskerar avgörande delar av projektet Viskans Park att pausas helt eller delvis. Program- och detaljplanarbete längs Viskans park riskerar att inte kunna komma vidare mot antagande, eller att behöva gå vidare utan att säkra förutsättningarna för Viskans park. Detta gäller bland annat detaljplanerna för Viskaholm, Pulsen, Getängen 23 samt Planprogram för Västra Centrum. För 2024 bedöms 1 mnkr i utredningsmedel behöva tillföras Kommunstyrelsen.

Även avseende projekt *Knalleland* finns en rad utredningsbehov för att möjliggöra helhetslösningar kring trafikstruktur, översvämning, allmän plats och genomförbarhet. Utifrån det ekonomiska läget inför 2024 bedöms dock dessa behov i stort behöva skjutas på framtiden, medan fokus i närtid riktas mot möjligheterna att påbörja omvandlingen i en första etapp i Östra Knalleland i nära samverkan med berörda fastighetsägare.

För att tillgodose behovet av *industrimark* arbetar vi för närvarande med flera olika detaljplaner parallellt. Borås topografi och markförhållanden innebär utredningstung planering och exploateringstungt genomförande innan vi kan nå säljbar industrimark. Övergripande utredningar av bland annat massbalansering, områdesstruktur och samberoenden innebär att tidiga föranalyser/studier av områdena behöver göras för att nå det mest optimala och kostnadseffektiva efterföljande exploateringsgenomförandet samt för att uppnå goda miljö- och klimatmål.

Detta medför ett behov på 300 tkr för förstudier, tidiga analyser etc, i huvudsak avsedda för industriområden. Genomförandet av vissa industriområden kommer även att innebära stora medfinansieringskrav för åtgärder i det statliga vägnätet.

Ökade kapitalkostnader och ökade exploaterings-/anläggningskostnader påverkar de ekonomiska effekterna av att investera i ny strategisk mark eller göra exploateringsinvesteringar. Det blir än mer

angeläget att tidsmässigt synka investeringar i såväl mark som markanläggningar/åtgärder till nytta av dem eller till omsättning via markförsäljning.

Möjligheter

Det finns goda möjligheter, samsyn och vilja att *utveckla staden* med särskilt fokus på stationsområdet och dess utvecklingspotential. Möjligheterna innebär också stora utmaningar och risker. Det kräver kontinuerliga noggranna iterativa processer mellan vision, stadsbyggnadsmål, tekniska behov, marknadskrafter och inte minst ekonomi. På lång sikt kommer utvecklingen av staden och områden också innebära intäkter i form av bl.a. markförädling och markförsäljning.

Intäkterna från tomträttsavgälder har minskat kraftigt över tid i takt med att tomträttshavare utnyttjat möjligheten att friköpa sina tomträtter. Det finns möjligheter för staden att upplåta sin byggrättsmark, ex. i de nya centrala omvandlingsområdena, med *tomträtt* i stället för försäljning av marken. Detta skulle över tid ge kontinuerliga tomträttsintäkter som också höjs i relation till markvärdestegringen. Värdet av stadens stora investeringar i ex. infrastruktur, parker, servicefunktioner etc. avspeglar sig i viss omfattning i ökade mark- och fastighetsvärden. Genom tomträttsalternativ kan staden och tillgodogöra sig en del av de investeringar som gjort genom att de återförs till staden via tomträttsavgälder. Tomträttsverksamhetens fördelar, nackdelar och konsekvenser för berörda parter bör utredas. Det bör utredas om tomträttsupplåtelser kan vara en framtidsmöjlighet som underlättar byggherrars investeringsvilja inom ex. stationsområdet samtidigt som kommunen över tid kan tillgodogöra sig den markvärdestegring som planeringen och investeringsinsatserna inom området bidragit till.

Under år 2023 har en förstudie gällande portföljstyrning, såsom styr- och ledningsmodell, för samhällsbyggnadsprocessen genomförts som ett led i att synliggöra behoven kopplade till de stora projekten. Denna förstudie har genom en nulägesanalys och efterföljande behovsanalys resulterat i en handlingsplan. Efterföljande arbete efter förstudien behöver fortsätta under 2024. Detta kräver att interna resurser frigörs och berör flera olika kompetenser och nivåer (strategisk som operativ).

Risker

Utredningstunga behov och kostnader närmaste 5 åren innan kostnaderna kan mötas av intäkter om ca 5-20 år. Det finns alltid en risk att det uppstår *förgäveskostnader*, behov av nya grepp, omtag och utredningar samt oväntade förutsättningar som ska hanteras och som får ekonomiska konsekvenser. De mycket långa planerings- och genomförandeprocesserna innebär ökad risk till följd av andra krav, ändrade förutsättningar, kostnadsökningar, marknadsförutsättningar, osäkerheter etc.

Marken i centrala Borås, där mycket av stadsutvecklingen är tänkt att ske, har en historik kopplad till textilindustrin och det finns därmed ett stort saneringsbehov. Detta kräver utredningsmedel i samtliga projektskeden och innebär även stora kostnader i ett slutligt saneringsskede som behöver hanteras av Borås Stads driftsekonomi.

Det finns en risk att framtagande av *detaljplaner på kommunal mark* inte prioriteras i den grad som det finns efterfrågan på dem samma. Exempelvis kan planer för nya industriområden och kommunala behovsplaner bli berörda av nedprioritering. Detta orsakat av att Samhällsbyggnadsnämnden inte kan få täckning för nedlagda kostnader för planarbeten förrän fler år senare, då intäkten kommer via bygglovavgiften.

Komplexiteten inom de stora projekten medför nya typer av kommunikationsinsatser och ekonomistöd gällande både styrning och uppföljning. Det finns tydliga signaler att förvaltningarnas befintliga resurser inte har utrymme för detta tillkommande arbete. För de stora projekten är detta en central fråga som behöver resursättas. Detta är även en del i att kunna utveckla en aggregerad styrning och uppföljning kopplad till portföljnivån.

4.7.3.2 Strategisk samhällsplanering

Avdelningens verksamhet griper över ett brett område. Vi leder, utvecklar, följer upp och samordnar kommunens arbete med hållbar samhällsutveckling, infrastruktur, mobilitet, lokal utveckling och statistik.

Borås når varje år nya rekord i antalet boende, arbetstillfällen, studenter och besökare. Denna positiva utveckling förstärks av samverkan i samhällsbyggandet. I det arbetet ansvarar Kommunstyrelsen bl.a. för strategiska och långsiktiga beslut.

Avdelningen är en viktig part i samhällsutvecklingsprocesserna från tidiga skeden via den strategiskt viktiga översiktsplanen, områdesvisa översiktliga planer och tematiska styrdokument. Avdelningen medverkar i detaljplanarbeten och ansvarar då för planens beaktande av tidigare fullmäktigebeslut.

Borås och omvärlden

Lokalt och regionalt, nationellt och internationellt sker ständig utveckling och vi möter därmed nya utmaningar. Vi påverkas av nya handels- och resmönster, fordonsutveckling, arbetskraftsbrist, ökad urbanisering, klimatförändringar och en förändrad omvärld. Hur vi förstärker den positiva utvecklingen är viktiga utmaningar i samhällsutvecklingen.

Borås växer

Flera stora projekt är planerade i samband med att staden växer och utvecklas. Exempel är Parken genom Borås, strukturskisser för Borås samt den nya stambanan med ny centralstation med ny stadsutveckling. Genom arbetet med strukturskisser har det synliggjorts att flera strategiska frågor som trafikstruktur, översvämning samt handel saknar övergripande inriktning. Dessa systemfrågor berör hela kommunen. Att nå övergripande inriktningar i dessa frågor är helt avgörande för framdriften i den platspecifika planeringen. Här finns även en stor koppling till den planeringsstrategi kopplat till Borås Stads översiktsplan som enligt lagkrav ska färdigställas senast september 2024. Här krävs en stor kraftsamling av Borås Stad och dess förvaltningar såväl som politiken.

Arbetet med att ta fram utbyggnadsstrategier för kommunens serviceorter med närområde är i full gång. Detta dokument är ett av flera styrdokument som konkretiserar översiktsplanen och ska ligga till grund för kommande planerings- och genomförandeinsatser. Dokumentet ska ligga till grund för framtida prioriteringar och utvecklingsarbete i serviceorterna och dess närområde.

Arbetet med att utveckla större områden såsom Borås Norra samt planeringen för den nya järnvägen ökar behovet av stora trafik- och infrastrukturutredningar. Med 30 % fler boråsare på 20 år blir arbetet med Trafikprogrammet och följande trafikplaner allt viktigare i en växande stad. Arbetet med ny trafikplats vid Boråstorpet intensifieras liksom möjligheten till omlokalisering av väg 180.

Strategiska planer och utredningar

Strategiska utredningar för att möta planbehovet i en växande kommun är fortsatt prioriterat. Arbetet intensifieras för att tillsammans med Trafikverket fastställa sträckningen av ny järnväg Göteborg - Borås och utveckla det centrala stationsläget. Resultatet är avgörande för stadens fortsatta utveckling

Trafikprogram / Trafikplan

Arbete kring trafikfrågor behöver intensifieras för att uppnå en attraktivare stad och möta upp en växande stads behov. Nytt stationsområde, utbyggnader av verksamhetsområden, omvandling av stadsdelar och bättre kopplingar mellan områden kräver förändringar i gatustrukturen.

De mest översiktliga trafikfrågorna hanteras i ett trafikprogram och har varit ute på remiss för att sedan beslutas av Kommunfullmäktige. Därefter ska mer detaljerade frågor, såsom nya väglänkar väglösningar mm, tas upp i en trafikplan som beslutas av Kommunstyrelsen. Då planen ska ange mer konkreta åtgärder kommer det krävas fler resurser i form av både utredningar och personell kompetens inom Kommunstyrelsen. Under 2024 innebär detta ett ökat resursbehov motsvarande 1 mnkr.

Utredningar om framtidens kollektivtrafik, och lokal utveckling av stadsdelar, tätorter och landsbygd är

annat som pågår. En tidig dialog med boråsarna är viktig i dessa frågor och kan bland annat ske genom medborgardialoger.

Grön och blå infrastruktur allt viktigare

När Borås växer och förtätas är det viktigt att den gröna och blåa strukturen har kvar och utvecklar sina kvaliteter. Tillsammans med andra nämnder och styrelser arbetar vi därför både med att bevara eller utveckla de gröna och blåa element vi har och få in fler i samband med att staden och serviceorterna förtätas.

Arbete pågår med förberedande studier inför det förestående arbetet med sanering av Viskan.

4.7.3.3 Miljö- och klimat

Miljö- och klimatavdelningen arbetar för att integrera miljö- och hållbarhetsarbetet i Borås Stads ordinarie verksamhet. Avdelningen stöttar hela kommunkoncernens hållbarhetsarbete genom arbete inom främst Energi- och Klimatstrategin, Miljöprogrammet och Cirkulär ekonomi, med syfte att nå den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling och de globala hållbarhetsmålen Agenda 2030. Borås Stad har beslutat att vi ska utgå ifrån de globala målen i alla beslut. Det är viktigt att fokus ligger på att nå dessa mål, samt att stärka och intensifiera åtgärdsarbetet från tidiga till sena skeden. Avdelningen administrerar och samordnar också stadens klimatkompensationsfond och klimatväxling, liksom Klimatråd och Klimatkommitté.

Under kommande år ligger stort fokus på lansering och implementering av det nyligen antagna miljöprogrammet genom att stötta förvaltningar och bolag i deras arbete med handlingsplaner kopplade till det nyligen antagna miljöprogrammet. Under 2024 kommer vi även arbeta med revideringen eller aktualiseringen av Borås Stads Energi- och klimatstrategi, samt med att planera och implementera aktiviteterna i den antagna avfallsplanen. Boråsregionens gemensamma avfallsplan ”Mot en cirkulär och hållbar framtid” innefattar sex olika målområden som berör flera olika delar av kommunens verksamheter, vårt näringsliv samt våra kommuninvånare. Syftet är att tillsammans förebygga att avfall uppstår, minska avfallets farlighet, minska negativ miljö- och klimatpåverkan och arbeta för en långsiktigt hållbar region. Vår gemensamma avfallsplan och de sex målområden den består av, sätter avfall i ett nytt fokus och främjar cirkulära system.

Intern och extern miljökommunikation och dialog om kommunkoncernens omställning mot en hållbar utveckling syftar till att nå såväl miljö-, klimat, och folkhälsomål.

Inom energi- och klimatsamordningen behövs kommunikation kring åtaganden och vad staden förbundit sig till genom att Borås Stad antagit/anslutit sig till:

- *Klimat 2030* klimatlöfte <https://klimat2030.se/undertecknare/boras-stad/>
- Regeringens initiativ *Fossilfritt Sverige* (från 2015 KS beslut)
- *Klimatkommunerna*. Miljö- och konsumentnämnden representerar Borås Stad i föreningen. (från 2013)
- *Sveriges Ekokommuner* (SEKOM). Borås Stads Miljö- och konsumentnämnd får i uppdrag att representera Borås Stad i föreningen inklusive att stå för avgiften för medlemskap. (från 2011 KS beslut)
- *Viable Cities* – beviljat 2021

Projektledning Klimatneutrala Borås

Innovationssatsningen Klimatneutrala Borås 2030 är en del av Viable Cities, ett av 17 strategiska innovationsprogram som får stöd i en gemensam nationell satsning av Vinnova, Energimyndigheten och Formas. Klimatneutrala Borås 2030 finansieras av Energimyndigheten under perioden 2021-10-01 – 2024-09-30, vilket möjliggjort att staden har kunnat anställa en projektledare som koordinerar och håller samman arbetet. Satsningens samarbetsorganisationer har också erhållit medel i syfte att säkra deras möjlighet att medverka.

Under 2022 har satsningen möjliggjort en breddad medborgardialog och ett ökat utåtriktat arbete, vilket

lett till ökad samverkan kring klimatfrågan mellan näringsliv, civilsamhälle och akademi. Under 2023 förväntas det utåtriktade arbetet i satsningen ta ytterligare fart, vilket troligen kommer att leda till ökat tryck på staden kring frågan. För att staden ska kunna fortsätta bygga upp en tvärsektoriell samverkansplattform kring klimatfrågan och fullfölja arbetet med de projekt och processer som satsningen Klimatneutrala Borås 2030 initierat, behöver driftsmedel tillskjutas för en fortsatt och långsiktig finansiering för en projektledarroll. För 2024 uppgår detta behov till 0,5 mnkr, med bedömd helårseffekt från 2025 på 1 mnkr.

5 Investeringar

5.1 Sammanställning Investeringensvolym

	Godkä nd utgift	Utgift tom 2022	Total budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Investeringar årliga anslag			41 000	46 000	51 400	46 000	46 000	46 000
Investeringar som löper över flera år	21 500	517	10 983	5 000	5 000	0	0	0
Summa	21 500	517	51 983	51 000	56 400	46 000	46 000	46 000

5.2 Investeringar, årliga anslag

Projekt	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Viared Västra, åtgärder för gator	3 000	0	3 000	0	0	0
Viared Norra, åtgärder för gator	0	0	1 000	0	0	0
Nordskogen	0	0	1 400	0	0	0
Utbyggnad av bostadsområden	8 000	0	0	2 000	2 000	2 000
Utbyggnad av övriga industriområden	0	6 000	6 000	4 000	4 000	4 000
Fastighetsinköp	30 000	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000
Summa	41 000	46 000	51 400	46 000	46 000	46 000

Prognosen för Viared Västra avser toppbeläggning och trädplantering, görs tidigast 2025.

Viared Norra är klart med undantag för toppbeläggning som görs tidigast 2025.

Nordskogen är klart med undantag för toppbeläggning som görs tidigast 2025.

Utbyggnad av bostadsområden utbyggnad av kommunal gata för bostadsexploatering under prognosperioden i Ekås, Bosnäs och Viskafors.

Utbyggnad av övriga industriområden, exploatering av nya rättscentrum kvarteren innebär utbyggnad av Brodalsgatan och Petersbergsgatan. Efter färdig detaljplan kommer gator att anläggas vid Boråstorpet.

Inköp av fastigheter för utbyggnadsområden. Strategiska markinköp för främst verksamheter, bostäder samt allmänna ändamål.

5.3 Investeringar som löper över flera år

Projekt	Godkänd utgift	Utgift tom 2022	Total budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Projektstatus
Nabbamotet	21 500	517	10 983	5 000	5 000	0	0	0	2
Summa	21 500	517	10 983	5 000	5 000	0	0	0	

Förklaring projektstatus

0: Ej påbörjat projekt

1: Förstudie

2: Projektering

3: Investeringen pågår

4: Klart för ekonomisk slutredovisning

Exploateringen orsakar ökad trafik i Nabbamotet och kapacitetshöjande åtgärder genom ramper och rondeller behöver göras. Detta medför projektering och anläggningskostnader på ca 35 mnkr, varav ca 14 mnkr avser medfinansieringsåtgärder i Trafikverkets anläggning. Resterande ca 21 mnkr avser kommunens investering från 2023 till avslutat projekt.

6 Exploateringsprojekt

I tabellerna ingår både omsättningstillgångar och anläggningstillgångar.

Utgifter

Projekt	Godkänd utgift	Utgift tom juli 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Utbyggnad av industriområde Viared Västra	434 700	390 200	15 000	18 000	6 000	0	0
- varav omsättningstillgångar	382 700	338 500	15 000	15 000	6 000	0	0
- varav anläggningstillgångar	52 000	51 700	0	3 000	0	0	0
Utbyggnad av industriområde Viared Norra	50 000	57 800	0	1 000	0	0	0
- varav omsättningstillgångar	30 730	40 900	0	0	0	0	0
- varav anläggningstillgångar	19 270	16 900	0	1 000	0	0	0
Utbyggnad av industriområde Nordskogen	80 000	81 300	0	1 400	0	0	0
- varav omsättningstillgångar	72 320	74 300	0	0	0	0	0
- varav anläggningstillgångar	7 680	7 000	0	1 400	0	0	0
Utbyggnad av övriga industriområden 2024	45 000	-	6 000	6 000	11 000	18 000	4 000
- varav omsättningstillgångar	21 000	-	0	0	7 000	14 000	0
- varav anläggningstillgångar	24 000	-	6 000	6 000	4 000	4 000	4 000
Utbyggnad av bostadsområden 2024	30 000	-	0	5 000	5 000	10 000	10 000
- varav omsättningstillgångar	22 000	-	0	3 000	3 000	8 000	8 000
- varav anläggningstillgångar	8 000	-	0	2 000	2 000	2 000	2 000
Summa	639 700	529 300	21 000	31 400	22 000	28 000	14 000

Utbyggnad av industriområden och bostadsområden

Totalkostnaden för området Viared Västras utbyggnad inklusive markinköp och forceringsarbete uppgår till cirka 434,7 mnkr. Projektet pågår fram till cirka år 2027.

Utbyggnad av övriga industriområden omfattar initiala utredningsarbeten för bland annat Södra Gässlösa, RV 27 - RV41, Kyllared och Osdal samt utbyggnad av gatuutbyggnad vid Boråstorpet. Exploatering av nya rättscentrum kvarteren innebär utbyggnad av Brodalsgatan och Petersbergsgatan.

Utbyggnad av bostadsområden utreds såsom Ekås, Bosnäs och Viskafors. Under prognosperioden kan andra detaljplaner för nya bostadsområden komma att antas vilket i så fall innebär en påbörjan av exploateringsutbyggnad.

Försäljning

Projekt	Godkänd intäkt	Intäkt tom juli 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Försäljning av industritomter projekt Viared Västra	-525 000	-325 800	-30 000	0	-20 000	0	0
Försäljning av industritomter projekt Viared Norra	-68 000	-48 800	0	-14 000	0	0	0
Försäljning av industritomter projekt Nordskogen	-127 950	-73 600	-10 000	-20 000	-20 000	-10 000	0
Försäljning av bostadstomter 2024	-	0	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Summa	-720 950	-448 200	-42 000	-36 000	-42 000	-12 000	-2 000

Försäljning av industritomter

Försäljning av tomtmark inom industriområdena Viared Västra, Viared Norra samt Nordskogen.

Försäljning av bostadstomter

Försäljning av tomter inom exploateringsprojekt för villatomter via kommunens tomtkö.